

M. 15703:1-5.

Gotland

Halla tg
(drott. n. lvd.)

Dalhemms sv.

uppl. år 1959

Uppslucknat av

docent N.-A. Bringéus, Lund

Lagesman: f. lantbr. Jakob Ahlvin,

f. år 1877 i Åla sv.

Kräfsmakeri, s. 1-5.

(foton a° sid. 4-5, lvs. 9 st.;
mg. □:5:70:1-9.)

Gotlands län
Halla by (Gotl. m. hvd.)
Dalhems sn

M. 15703:1.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Upptecknat av docent Nils-Srvid Bringéus, Lund, den 5/8 1959

Sagesman: F. lantbrukaren Jakob Ahlvin, f. 1877 i Ala sn.

Sagesmannen har 3 tunnland jord och har bott här på Bursarve sedan 1905 då han gifte sig. Dessförinnan hade han tjänat ett par år i prästgården. Rivmakeriet påbörjade han 1930 och över sin tillverkning har han fört noggranna anteckningar i en anteckningsbok, se bilagda avskrift. Ahlvin betraktar sig närmast som efterträdare till en tivmakare Stenström i Akebäck. Denne gick omkring och sålde rivor. A. tog efter hans modell ehuru han förändrade den lite så att rivorna blev lite görvre. Ännu vid mitt besök hos sagesmannen var han sysselsatt med att laga rivor i ~~en~~ snickarboden - se foto. Ännu i fjor ~~XXXXXX~~ var han ute och sålde rivor. Han har lämnat i handelsboden men där blev ej så stor avsättning. Han tyckte det var bättre att fara ut och sälja. Har sålt i Barlingbo, Ekeby, Hörsne, Bara, Sandhem, Halla, Roma, Sjonhem. - Då han numera på grund av starr blott har syn på ett öga har han svårt för att hålla på längre och räknar ej med att kunna fortsätta mer än denna sommar. Han har dock svårt att sälja sin lilla gård då ingen kan leva på den obetydliga jorden, vilken de senaste åren varit utarrenderad. Priset för rivorna var till att börja med 2:50. Det fanns dock de som vid denna tid gjorde dem för 2:- kr så de tyckte jag var dyr. A. hade alltid haft intressé för snickrei. De första rivorna blev dock ej så fina men det gick bättre och bättre. Priset för en riva är nu 10:- kr. För lagning tar han 10 öre tanden och 25 öre för var båge. Han tillverkar även kyrkogårdsrivor med 37 tänder, se foto.

Stakarna är av gran eller fur, knaggfritt virke skall det vara. Allt göres för hand med slät hyvel och putshyvel, skrapning och sandpapper. - Tröjan göres av ask. Tänderna av syren (21 st). "Nacktanden" kallas mittpinnen och det skall alltså vara 10 pinnar på var sida om denna. Pinnarna fästas genom koniska hål. Ett koniskt borr likt det som avritats i annan uppteckning användes. När man slår i tänderna har man en "nageltordn" ett järnstycke med hål i för att ej stuka till tändernas huvud, se foto. Bmgarna är av benvide. Bleckförstärkningen

går runtom (A:s påhitt). Rivorna är mestadels blåmålades. Så var fallet med de vid besöket färdiga. Men ibland (olika årgångar) gröna, röda eller ljusblå. Blå cansågs dock vara huvudfärgen. Den hade de i A:s ungdom. Något ägar- eller tillverkarmärke sätts ej på. - A. har ej sett ladvivor och känner ej till att man använt rivor som fästegåva.

I Barlingbo fanns en rivmakare som hette Hult gren. Han bodde vid skolan. Hans änka kom och ville ha lagat en del rivpr och som ersättning fick A. taga en säck med pinnar från verkstaden (av ask) samt lite annat redskap.

Någon riva köptes ej.

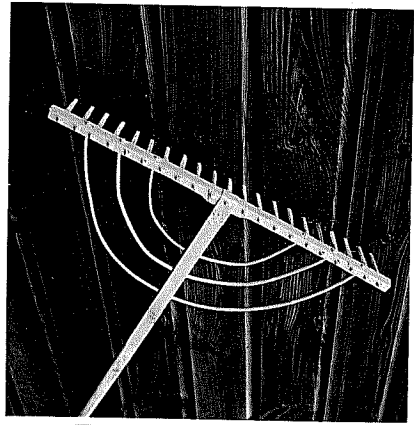
"Försålda och lagade rivor från 1930"

<u>år</u>	<u>nya</u>	<u>lagade</u>	<u>summa</u>	
1930		-	49:75	
1931	24:-	11:-	35:-	
1932	10:75	1:50	12:25	
1933		---	36:-	
1934		---	15:50	
1935	24:50	10:-	34:50	
1936		---	23:25	
1937	40:80	3:-	43:80	
1938	52:70	25:45	78:15	
1939	72:75	11:50	84:25	
1940	103:75	18:-	122:25	X)
1941	175:-	20:-	195:-	
1942	156:20	57:35	213:55	<hr/> 729:70
1943	118:-	75:10	193:10	
1944	206:-	53:50	259:50	
1945	115:50	34:50	150:-	
1946	187:25	54: 75	242:-	
1947	152:50	81:75	234:25	<hr/>
1948	132:50	71:-	203:50	2.022:10
1949	158:-	55:05	213:05	
1950	109:-	37:50	146:50	
1951	163:75	81:-	244:75	
1952	191:25	34:50	225:75	
1953	120:50	61:50	182:-	
1954	179:50	61:25	240:75	<hr/>
1955	60:50	59:50	120:-	3.478:41
1956	138:25	55:-	193:25	
1957	252:-	92:-	344:-	
1958	219	19:-	238:-	
			<hr/> 4373:66	

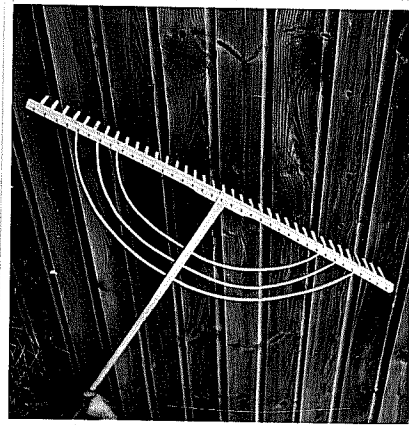
X) Be/posiderna del.

M. 15703 : 4.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforskning
vid Lunds universitet

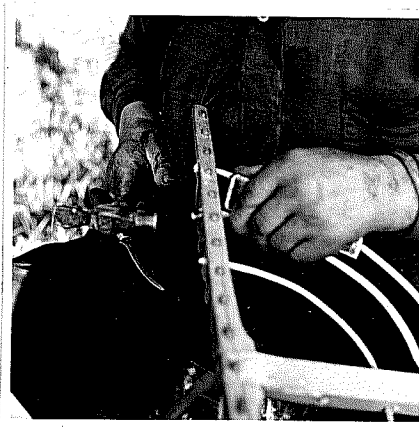
Neg. VI: 5: 70: 1
Vanlig riva

Neg. VI: 5: 70: 2
Kyrkogårdsriva

Neg. VI: 5: 70: 3

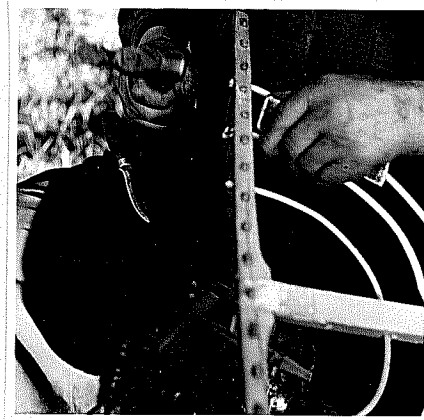
Neg. VI: 5: 70: 4

Isättning av kilen i bågen

Neg. VI: 5: 70: 5

Utanför snickarboden

Neg. VI: 5: 70: 6

Isättning av kilen

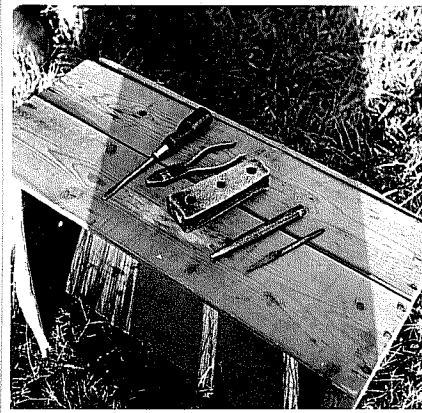
M. 15703:5.

FOLKLIVSARKIVET
Institutionen för folklivsforsk-
ning vid Lunds universitet

Neg. VI:5:70:7

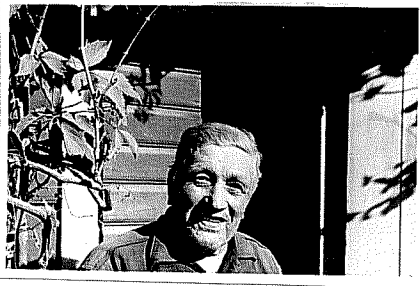
Rivtänders och ämnen

Neg. VI:5:70:8

Verktyg

Rivmakaren

Neg. VI:5:70:9